

Mer handling, mindre snakk

Taler

Erna Solberg

Dato

23 oktober 2015

Sted

Oslo

Omstendigheter

FN-dagen og FN 70 år

1 Kjære alle sammen,

I år feirer vi ikke bare FN-dagen 24. oktober, men også FNs 70-årsjubileum. I tillegg markerer vi overgangen fra Tusenårsmål til FNs nye bærekraftsmål.

5

Uavhengig av skiftende regjeringer har FN vært en bærebjelke i norsk utenrikspolitikk. Norge ønsker en verden der rett går foran makt. FN, med sine 193 medlemsland, er en permanent og unik arena for samhandling, samarbeid og konfliktløsning.

10

FN er omdiskutert, men har gode resultater å vise til. De har bidratt til avkolonialisering, etableringen av det internasjonale menneskerettighetssystemet, utvikling av havretten og fattigdomsreduksjon.

15 Men FN må også tilpasses en ny tid. 70-åringen må pusses opp! I dag står vi overfor nye globale utfordringer som ingen tenkte på i 1945. Klimaendringene, fremveksten av ulike terrororganisasjoner som ISIL, Ebola-epidemien og et stort antall humanitære katastrofer har satt FN og den internasjonale orden under et enormt press. De fleste globale utfordringer, ikke minst de vanskeligste, havner på FNs bord.

20

Deltakelsen under årets generalforsamling viste at FN fremdeles er den viktigste og mest sentrale globale møteplassen. Kinas president Xi Jinping og Cubas president Raul Castro deltok i år på FN-toppmøtet for første gang, og
25 Russlands president Vladimir Putin deltok for første gang på ti år. Pave Frans hadde også sitt første FN-besøk.

30 FN må styrkes både som mellomstatlig arena og som en aktør i egen kraft. Det er medlemstatene som har hovedansvaret for at FN settes i stand til å håndtere dagens og morgendagens utfordringer.

35 I 2016 skal det velges ny Generalsekretær til FN. Dette gir alle medlemsland en anledning til å tenke gjennom både hvilket FN verden trenger og hva som må til for at FN skal kunne tilpasses en ny tid.

Norge vil bidra aktivt i denne prosessen. Gjennom prosjektet "FN70: En ny dagsorden" vil vi fra norsk side bidra til å utvikle konkrete forslag til reform av FN. Kanskje er også tiden kommet for at en kvinne kan ta plass i
40 Generalsekretær-stolen, etter 70 år med mannlige ledere? Det mangler ikke på kompetente kandidater.

Churchill fremhevet at FNs «viktigste oppgave og plikt» var å hindre en ny krig. FN har bidratt til å redusere antallet mellomstatlige konflikter etter 1945,
45 men interne konflikter er vanskeligere å håndtere. FNs generalsekretær har nylig tatt viktige initiativ for å bedre FNs evne til å håndtere konflikter og legge til rette for bærekraftig fred. Norge støtter disse initiativene både politisk og med konkrete bidrag fra forsvaret og politiet.

50 Når de fem veto-maktene i Sikkerhetsrådet er uenige om hvordan kriser som i Syria og Ukraina kan løses, blir FNs rolle ofte redusert til å avhjelpe - ikke løse - krisene. Vi trenger et Sikkerhetsråd som har full legitimitet hos FNs medlemsland og som reflekterer verdensordenen anno 2015, ikke anno 1945.

55 Norge og Norden må presse på for et Sikkerhetsråd som i større grad bidrar til forebyggende diplomati og fredsbygging. I lys av dette arbeider vi for det svenske kandidaturet som medlem av Sikkerhetsrådet 2017-2018 og vårt eget kandidatur for perioden 2021-2022.

60 FN-pakten la grunnlaget for erklæringen om universelle menneskerettigheter fra 1948. Et viktig resultat under FNs første generalsekretær Trygve Lie. Menneskerettigheter gir stabilitet, økonomisk utvikling og fred. Borgerkrigen i Syria begynte med at regimet begikk massive menneskerettighetsbrudd. Verden har i dag et omfattende menneskerettighetsregelverk med bred oppslutning og
65 betydelig gjennomslagskraft takket være FN. Men mye arbeid gjenstår. Stater, ikke minst de store, har sjelden villet la seg binde av overnasjonale normer. Vi

må fortsette arbeidet for å beskytte de universelle menneskerettighetene og sikre oppfølging fra FNs medlemsstater.

70

FN-pakten vier betydelig plass til viktigheten av økonomisk velstand og utvikling. FN-toppmøtet i september var en milepæl fordi verdens ledere vedtok de nye bærekraftsmålene.

75 Prosessen som ledet frem til dette var kanskje den bredeste og mest inkluderende prosessen FN noensinne har stått for. Samtidig ble det slått fast at tusenårsmålene har vært en suksess, både for global utvikling og for FN. Millioner av liv har blitt reddet. Antall mennesker i ekstrem fattigdom er halvert, det samme er mødre- og barnedødeligheten. Flere jenter enn noensinne
80 går på skolen.

Vi må nå ta et steg videre. Vi kan bli den første generasjonen som utrydder ekstrem fattigdom. Men dette kan ikke skje uten at vi samtidig tar bedre vare på kloden vår.

85

Bærekraftsmålene forener kampen mot fattigdom med fornyet innsats for å ta vare på miljøet. Målene er universelle og gjelder for alle land, inkludert Norge. Mye av det har vi allerede oppnådd i Norge. Men vi har også våre utfordringer ; enten det er snakk om matsløsing, fattigdom, forskjeller eller forurensing. Dette
90 vil vi følge opp på relevante områder, gjennom arbeid i etablerte demokratiske prosesser og budsjetter og i nær dialog med likesinnede land i Norden og andre. Og vi vet vi har et aktivt sivilt samfunn, godt representert her i dag, som vil være med på å gjøre Norge til et enda bedre land å bo i.

95 Bærekraftsmålene skal gjennomføres i et bredt globalt samarbeid, og i partnerskap mellom FN, myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn. Norge skal følge opp, både i FN, i regionalt samarbeid, i bilateral bistand og nasjonalt. Behovet for det brede globale samarbeidet er spesielt viktig når vi møtes i Paris i desember for å få til en ambisiøs avtale som går rett i kjernen på bærekraftsmål
100 13 om klima.

For å oppnå bærekraftsmålene vil det kreves store ressurser og en effektiv bruk av disse. Gjennom avtalen om Finansiering for utvikling som FNs medlemsland ble enige om i Addis Abeba i juli, gis det også en retning for hvordan dette kan
105 gjøres. Konklusjonen er at alle må gjøre mer, ikke bare myndigheter, men også

privat sektor. Vi trenger privat sektor for å få på plass de massive investeringene som må gjøres i mange land, for eksempel til bærekraftig infrastruktur, inkludert energi.

110

Hvert land har selv hovedansvaret for egen sosial og økonomisk utvikling. Den viktigste finansieringskilden for de fleste land er mobilisering av nasjonale ressurser. Den økte vektleggingen på skatt i Addis-avtalen er positiv. Mange land har stort potensiale for å øke egne ressurser. Norge gjør mye allerede for å støtte opp om en styrking av enkelte lands skattesystem, blant annet gjennom vårt Skatt for utviklings-program.

115

FN som utviklingsaktør og humanitær aktør, med de mange særorganisasjoner, fond og programmer, er viktig i gjennomføringen av bærekraftsmålene.

120

Samtidig står vi overfor en global flyktningkrise, en humanitær katastrofe som må løses for å nå bærekraftsmålene. Over 60 millioner mennesker er på flukt og FNs evne til å beskytte og oppfylle sitt mandat er satt på prøve. FNs generalsekretær Ban Ki-moon har selv kjent på kroppen hvor viktig FN kan være. Som 6-åring måtte han flykte på grunn av krigen i Korea og han har fortalt om den humanitære bistanden familien mottok fra FN, om skrivesakene han fikk.

125

FN er sentral i den globale dugnaden vi prøver å få til for å hjelpe mennesker som rømmer fra krig og konflikt. Men hvordan kan vi hjelpe FN til å bli enda bedre til å hjelpe andre? Hvordan kan FN og andre aktører best respondere på nøden? Hvordan kan vi forebygge bedre? Hvordan kan FN jobbe bedre med andre som regionale organisasjoner og Verdensbanken?

130

Nye trusler mot Norge og verden, som klimautfordringen og terrorisme, kan bare håndteres globalt. Det finnes ikke alternativer til FN. FN er ikke en verdensregjering, men en unik arena for global samhandling. Vi må fortsette det byggearbeidet som ble startet i 1945. Stortingspresident C.J. Hambro, som deltok i arbeidet med utforming av FN-pakten i 1945, inspirerer oss i dette arbeidet; «Den politikk som er i pakt med fremtiden, må gå ut på å gjøre mulig i morgen det som er umulig i dag». Visjonene fra FN-pakten har stått seg i 70 år og gir oss inspirasjon videre.

135

140

Under et FN-møte i september siterte vi en kjent Elvis Presley-sang da vi ville understreke hva som trengs for å få fart på FNs arbeide med bærekraftsmålene;

«a little less conversation, a little more action please». Vi tar denne oppfordringen fra Elvis med oss videre også i vårt arbeid for å forme FN for de neste 70 år. Mer handling, mindre snakk.

150 Tusen takk.

Kilde

www.regjeringen.no

155 **Emner**
FN, Jubileumstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/mer-handling-mindre-snakk>

160

165

170

175

180